

Kirje

27.11.2023

VN/29230/2023

VN/29230/2023-OKM-26

Jakelussa mainittu

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausuntoa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksesta sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen suoritteiden maksullisuudesta

Lausuntonaan opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa seuraavaa:

Suomen tietojärjestelmät ja terveydenhuollon rekisterit luovat erinomaisen pohjan terveysalan tutkimukselle. Terveysdatan merkitys kasvaa TKI-toiminnan digitalisoitumisen myötä ja sen monipuolisesta käytöstä hyötyvät potilaat, ammattilaiset ja laueammin yhteiskunta. Toisilain yhtenä tavoitteena on mahdollistaa sote-tieto laajempi hyötykäyttö.

Toisilain alainen tutkimus on osoittautunut erittäin kalliiksi. Kustannukset koostuvat muun muassa maksuasetuksen mukaisista maksuista, Findatan liiketaloudellisin perustein määrittelymistä maksuista sekä rekisterinpitäjien aineistostaan perimistä maksuista. Lisäksi tutkimustoimijat kantavat tietoturvallisten käyttöympäristöjen rakentamisen, kehittämisen ja auditoinnin kustannukset, koska Findatan ylläpitämä käyttöympäristö ei kaikilta osin vastaa tutkimuksen tarpeita. Myös alan yritykset ovat huolissaan akateemisen tutkimuksen maksuista. Kustannustason voidaan katsoa vaarantavan tutkimuksen vapautta ja Suomen tieteen kilpailukykyä rekisteritutkimuksen saralla.

Suuri osuus sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen suoritteiden maksuista kohdistuu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan korkeakouluille, yksittäisille tutkijoille ja tutkimusryhmille.

Korkeakoulujen perustehtävien (koulutus ja tutkimus) toteuttamisessa on kyse valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n 3 momentin mukaisesta sosiaalisesta tarkoituksesta, koulutustoiminnasta, yleisestä kulttuuritoiminnasta ja/tai niihin verrattavista syistä, joka mahdollistaa maksujen perimisen omakustannusarvoa alempana. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää perusteltuna alempien maksujen perimistä myös muissa kuin opinnäytetyöhön liittyvissä julkisen tutkimuksen ja opetuksen käyttötarkoituksissa.

Asetusluonnoksessa esitetään, että:

Tietolupaviranomainen perii omakustannusarvon mukaisen maksun tietoluvan ja tietopyyntöä koskevan päätöksen mukaisten tietojen poiminnasta, toimittamisesta ja yhdistelystä, esikäsittelystä, pseudonymisoinnista ja anonymisoinnista. Maksu määräytyy asiantuntijatyöhön

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

käytettyjen työtuntien perusteella. Maksua ehdotetaan korotettavaksi 135 eurosta 150 euroon tunnilta.

Kansallisten tai EU-toimijoiden:

- suppea tietolupa laskisi 600 eurosta 300 euroon,
- normaali tietolupa kasvaisi 1 300 eurosta 1 400 euroon ja
- laaja tietolupa laskisi 3 000 eurosta 2 000 euroon.

Muiden maksujen ehdotetaan pysyvän vuoden 2023 tasolla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että maksujen korotukset asettavat tutkimustoimijat entistä hankalampaan asemaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää erityistä huomiota siihen, että Findatan toiminnassa on yhä edelleen haasteita. Ripeät lupa- ja aineistotoimitusprosessit onnistuvat vain rekisterinpitäjien saumattomalla yhteistyöllä ja riittäväillä resursseilla. Käsittelyaikojen venyminen aiheuttaa haasteita tutkimustoimijoille ja -toiminnalle. Lopuksi opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota siihen, että hallitusohjelmassa sitoudutaan ratkaisemaan toisilain ja -käytön haasteet niin, että voidaan edistää Suomessa tehtävää tutkimusta ja mahdollisuutta hyödyntää tietoa.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Neuvotteleva virkamies

Merja Niemi

Jakelu STM Sosiaali- ja terveysministeriö

Tiedoksi OKM KTPO Tiedepolitiikan vastuualue, Laura Taajamaa